

Zamanın Gölgesinde GÜNEŞ SAATİ

İnsanlar, zamanı ölçmek için yüzyıllar boyunca gökyüzünü dikkatle gözlemlemişlerdir. Güneş'in gökyüzündeki hareketine göre oluşan gölge, vakti anlamamanın yollarından biri olmuştur...

Güneş Saati Nedir?

Güneş saati, Güneş'in gökyüzündeki hareketine göre oluşan gölgeyi takip ederek vakti gösteren alettir. Taş, mermer ya da maden bir yüzey üzerine çizilen saat çizgileri ve bu yüzeye yerleştirilen gölge çubuğu sayesinde zaman okunur.

Güneş saati çeşitleri:
Yatay, dikey, silindirik, dairevi, üçgen ve dikdörtgendir.

Çubuk
(Gnomon)
Gölgeyi oluşturur

Kadran
Gölgenin
düştüğü
çizgili yüzey

Niçin İhtiyaç Duyuldu?

Günün hangi vaktinde bulunduğunu bilmek önemliydi. Tarım, ticaret, yolculuk, günlük işler ve ibadet vakitleri, Güneş'in hareketine göre düzenlenirdi.

Nasıl Çalışır?

Güneş saati; ışık veren Güneş, gölge oluşturan çubuk yani gnomon ve gölgenin düştüğü çizgili yüzey olan kadranla çalışır. Güneş ilerledikçe çubuğun gölgesi, kadran üzerinde yer değiştirir. Gölge hangi çizgiye düşerse, vakit oradan anlaşılır.

İlk Kullananlar

Kökleri Eski Mısır, Mezopotamya ve Babil gibi eski medeniyetlere kadar uzanır. Mısırlılar, Babilliler, Yunanlılar ve Romalılar tarafından kullanılmış ve Müslümanlar tarafından zamanla geliştirilmiştir.

İlk Güneş Saati Örnekleri

1000 - İbnü's-Saffâr'ın Endülü'sün Kurtuba şehrinde mermer üzerine işleyerek tasarladığı bilinen ilk güneş saati, 1000 yılında tasarlanmıştır.

1100 - Tolunoğlu Ahmed tarafından yaptırılan Kahire Tolunoğlu Camii'ndeki güneş saati, 1100'lü yıllarda imal edilmiştir.

1372 - İbn-i Şâtır'ın Şam Emeviye Camii için hazırladığı güneş saati, 1372'de yapılmıştır.

1409 - Anadolu'nun günümüze ulaşan en eski güneş saati, Konya'daki Hacı Hasan Mescidi'nde bulunur ve 1409'da Karamanoğulları döneminde yaptırılmıştır.

1473 - İstanbul'da, Osmanlı'dan günümüze ulaşan 48 güneş saati bulunmaktadır. İstanbul'un en eski güneş saati 1473'te Ali Kuşçu tarafından Fatih Camii'nin minare kaidesine yapılmıştır.

Osmanlı'da Güneş Saati

Osmanlı'da güneş saatleri daha çok cami ve külliyelerde, namaz vakitlerini belirlemek için kullanılırdı. Özellikle duvarlara yerleştirilen saatlerle öğle ve ikindi vakitleri, muvakkitlerce takip edilir, müezzinlere haber verilirdi.

